

Igor Zgoliński

Akademia Kujawsko-Pomorska w Bydgoszczy

ORCID: 0000-0002-5097-6170

i.zgolinski@akp.bydgoszcz.pl

Czyn ciągły a zbieg wykroczeń. Relacja przepisów art. 12 § 2 Kodeksu karnego i art. 10a Kodeksu wykroczeń

Wstęp

Ustawą z dnia 4 października 2018 r. o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2077) do porządku prawnego wprowadzono art. 12 § 2 Kodeksu karnego (dalej jako k.k.). Przepis ten stanowi rozwinięcie normy określonej w § 1, lecz dotyczy tylko części zachowań składających się na czyn ciągły. Równolegle, na podstawie tej samej nowelizacji, wprowadzony został art. 10a Kodeksu wykroczeń (dalej jako k.w.). Ta regulacja ma *de facto* charakter wykonawczy. Nakazuje wykonanie najsurowszych spośród wymierzonych kar lub środków karnych i uznaje, że w wypadku dwóch lub więcej czynów, będących wykroczeniami za karę lub środek karny wymierzony za wykroczenie, uznaje się sumę kar lub środków karnych wymierzonych za te wykroczenia. Po tej nowelizacji i tak już niełatwe zagadnienie zbiegu wykroczeń i przestępstw uległo dalszemu skomplikowaniu. W kontekście wskazanych unormowań, ich wzajemnej relacji oraz zgodności z zasadą *ne bis in idem* narosło wiele nieporozumień i zostało w doktrynie sformułowanych sporo zarzutów, na czele z najpoważniejszym w postaci niekonstytucyjności¹. Uwagi podnoszone są głównie z tego powodu, że przyjęta konstrukcja pozwala na dwukrotne orzekanie przez sąd w sprawie o ten sam czyn. Również w praktyce orzeczniczej korelacja ta budziła i nadal jeszcze budzi kontrowersje,

¹ Zob. np. M. Kulik, *Zbieg przepisów ustawy i zbieg wykroczeń, kwestia ciągłości czynu*, [w:] P. Daniluk (red.), *Reforma prawa wykroczeń*, t. 1, Warszawa 2018, s. 170 i nast.; idem, *Komentarz do art. 10a k.w.*, [w:] P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, 2023, Legalis; M. Grzesik, *Czyn ciągły i inne mechanizmy redukcyjne w przypadku jednoczynowego zbiegu przestępstwa z wykroczeniem*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2019, z. 4, s. 113 i nast.; J. Giezek, P. Kardas, *Nowe uregulowania ciągłości popelnienia przestępstwa i wykroczenia (art. 12 § 2 kodeksu karnego i art. 10a kodeksu wykroczeń)*, „Palestra” 2019, nr 1–2, s. 36–55.

zbliżonej zresztą natury. Już tylko z tego powodu warto, po kilku latach jej funkcjonowania, dokonać stosownej analizy oraz próby ustalenia, czy rozwiązanie to jest poprawne.

Szczególna odmiana czynu ciągłego? Art. 12 § 2 k.k.

Konstrukcja przyjęta w treści art. 12 § 2 k.k. sprowadza się do przyjęcia, że odpowiedzialność jak za jeden czyn zabroniony, wyczerpujący znamiona przestępstwa, może ponosić ten, kto w krótkich odstępach czasu, przy wykorzystaniu tej samej albo takiej samej sposobności lub w podobny sposób, popełnił dwa lub więcej umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu. Wypada tu wskazać, że przepis ten został dodany do projektu ustawy na etapie prac sejmowych. Miał precyzować sposób zaliczania kar wymierzonych za wykroczenia wyczerpujące ze względu na łączną wartość mienia znamiona przestępstwa ciągłego w ramach zbiegu idealnego wykroczenia z przestępstwem. Warunkiem tej odmiany czynu ciągłego pozostaje fakt, by łączna wartość mienia uzasadniała odpowiedzialność za przestępstwo. Innymi słowy rozwiązanie to obliuguje sąd do uznania kilku zachowań tego samego sprawcy, będących umyślnymi wykroczeniami przeciwko mieniu, za jeden czyn materializujący znamiona przestępstwa. Jest ono przewidziane wyłącznie do określonej kategorii zachowań sprawcy, godzących w mienie. *A contrario* nie będzie znajdowało zastosowania względem czynów o innym charakterze. Dla porządku należy dodać, że od 1 października 2023 r. łączna wartość mienia musi przekraczać 800 zł. Ustawodawca zrezygnował tu z wymogu działania sprawcy ze z góry powziętym zamiarem. Dokonując analizy elementów określonych w art. 12 § 2 k.k., dochodzi się do wniosku, że występują one po części w ramach tradycyjnego czynu ciągłego. Chodzi tu o umyślność wykroczeń, nakaz uwzględnienia łącznej wartości mienia i krótkie odstępy czasu. Pozostałe natomiast występują w ramach instytucji ciągu przestępstw. Są to krótkie odstępy czasu oraz wykorzystanie przez sprawcę takiej samej sposobności. Dalsza analiza przepisu wskazuje ponadto, że wykroczenia popełnione przez sprawcę powinny mieć charakter jednorodny. Chodzi wszak o odpowiedzialność za jedno przestępstwo, znajdujące dodatkowo swą podbudowę w łącznej wartości mienia. Trafnie przyjęto, że suma wartości mienia różnych wykroczeń nie może implikować przypisania odpowiedzialności za jedno przestępstwo². W doktrynie egzystuje zapatrywanie, wedle którego nie jest dopuszczalne ujęcie wykroczenia w ramy czynu ciągłego z art. 12 § 2 k.k. jeśli zostało już ono prawomocnie osądzone.

² J. Lachowski, *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] V. Konarska-Wrzošek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2023, Lex.

Materializuje się wówczas zakaz *ne bis in idem*³. W judykaturze natomiast przeważa stanowisko⁴, że postępowanie zmierzające do realizacji normy materialnej innej gałęzi prawa niż prawo karne nie może być uznane za „postępowanie karne” w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 Kodeksu postępowania karnego (dalej jako k.p.k.), a więc takim postępowaniem nie jest też postępowanie w sprawach o wykroczenia. Wcześniejsze zakończenie postępowania innego niż postępowanie karne, choćby co do tego samego czynu tej samej osoby, nie powoduje powagi rzeczy osądzonej. Tym samym nie materializuje się więc zakaz *ne bis in idem*.

Jak się wydaje, mamy tutaj do czynienia z realnym zbiegiem wykroczeń⁵. W tym przypadku – inaczej niż w art. 12 § 1 k.k. – ustawa wskazuje, że sprawca ponosi odpowiedzialność „jak za jeden czyn zabroniony”, stąd nie uznaje ich normatywnie za jeden czyn. Ta ustawowa fraza wydatnie zresztą zbliża analizowaną konstrukcję normatywną do ciągu wykroczeń. Podobnie faktycznie i w sensie prawnokarnym przyjęto, że sprawca popełnia kilka czynów, aczkolwiek odpowiedzialność za nie została zredukowana odpowiedzialności za jeden. Trafnie w literaturze⁶ podnosi się, że dopuszczalne jest wykorzystanie art. 12 § 2 k.k. w sytuacji, gdy sprawca parę zachowań popełnił z wykorzystaniem takiej samej lub tej samej sposobności, zaś inne zrealizował w podobny sposób. Analogicznie dopuszczalne jest zastosowanie art. 12 § 2 k.k. w sytuacji, gdy tylko część zachowań sprawcy stanowiły wykroczenia przeciw mieniu, a resztę przestępstwa przeciw mieniu. Wówczas powstaną dwa czyny ciągłe, względnie – w zależności od konkretnego stanu faktycznego – czyn ciągły oraz ciąg przestępstw.

Pewne wątpliwości wykładnicze pojawiają się na gruncie sformułowania „przeciwko mieniu”, użytego w treści przepisu względem zbiegających się wykroczeń. Mienie może być wszakże zarówno głównym przedmiotem ochrony, jak i stanowić przedmiot ochrony uboczny. Nie może budzić zastrzeżeń konstatacja, że będzie tu z pewnością chodziło o wykroczenia zlokalizowane w rozdziale XIV k.w. *Wykroczenia przeciwko mieniu*. Te bowiem bezpośrednio chronią mienie, za czym przemawia m. n. ich kodeksowa lokalizacja. Dyskusyjna staje się już natomiast koncepcja szersza, która uznaje, że będą to wszystkie wykroczenia, które posiadają jako przedmiot ochrony (nawet uboczny)

³ Ibidem; Ł. Pohl, *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2023, Legalis.

⁴ Zob. np. postanowienie SN z 20 grudnia 2016 r., sygn. akt II KK 366/16, Lex nr 2188422; wyrok SN z 2 lutego 2012 r., sygn. akt IV KK 392/11, OSNKW 2012, Nr 5, poz. 50; postanowienie SN z 29 kwietnia 2004 r., sygn. akt I KZP 40/03, OSNKW 2004, Nr 2, poz. 22.

⁵ M. Gałązka, *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2024, Legalis; Ł. Pohl, op. cit. Odmienne: M. Grzesik, op. cit., s. 118; J. Giezek, P. Kardas, op. cit., s. 46.

⁶ J. Lachowski, op. cit.

mienie. Wydaje się jednak, że trzeba na tej płaszczyźnie przyjąć szerokie rozumienie pojęcia „przeciwko mieniu”, co jest zgodne z zasadą *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*. Pozostając przy wątku związanym z mieniem, należy jeszcze wskazać na pewną nieścisłość terminologiczną. W przepisie art. 124 § 1 k.w., statuującym wykroczenie niszczenia lub uszkodzenia cudzej rzeczy, jako prawnie relewantną przyjęto wartość szkody. Kryterium łącznej wartości mienia literalnie nie jest więc kryterium pasującym. Nie powinno to natomiast deprecjonować możliwości ustalenia przez sąd, że i tego typu wykroczenie może wejść w ramy realnego zbiegu wykroczeń z art. 12 § 2 k.k., jako że czyny tego typu faktycznie godzą w mienie.

Problematyczne aspekty ze stosowaniem rzeczowej instytucji nasuwają się również w innej płaszczyźnie, gdzie niejako krzyżują się wątki procesowe z materialnymi. Jak już wspomniano, egzystuje pogląd, iż nie jest możliwe – z uwagi na zakaz *ne bis in idem* – ujęcie w ramy czynu ciągłego z art. 12 § 2 k.k. wykroczenia prawomocnie osądzonego. Sedno w tym, że od strony procesowej zakończenie postępowania w sprawie o wykroczenie może jednak nastąpić nie tylko na drodze postępowania jurysdykcyjnego, lecz również na drodze postępowania mandatowego. Powstaje więc pytanie, czy mandat karny implikuje powagę rzeczy osądzonej? Odpowiedź twierdząca prowadzi do wniosku, że w tym przypadku dopuszczalność zaliczenia wykroczeń, w których doszło do ukarania sprawcy na tej drodze, będzie wyłączona. Nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego nie stanowi jednak orzeczenia co do winy i kary. Z treści art. 2 § 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (dalej jako k.p.s.w.) jasno zresztą wynika, że nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego nie stanowi orzekania w sprawach o wykroczenia w rozumieniu art. 2 § 1 k.p.s.w.⁷ Organem powołanym do orzekania w sprawach o wykroczenia co do zasady jest sąd, co z kolei wynika z art. 9 i 10 k.p.s.w. Mandaty karne nakładają natomiast wyłącznie organy pozasądowe. Postępowanie mandatowe jest więc postępowaniem szczególnym, prowadzonym zresztą za zgodą sprawcy. Poddanie się przez sprawcę grzywnie nałożonej w drodze mandatu karnego jest jego prawem, lecz nie stanowi obowiązku. Ma więc charakter fakultatywny, uzależniony od decyzji (zgody) sprawcy. W obliczu przyjęcia mandatu karnego sprawca sam, z własnej woli, rezygnuje z postępowania sądowego⁸. W przypadku odmowy przyjęcia sprawa jest dopiero kierowana na drogę dwuinstancyjnego postępowania sądowego. Przyjęcie mandatu oznacza z kolei rezygnację z prawa do rozpoznania sprawy przez sąd oraz z prawa do zaskarżenia⁹.

⁷ J. Lewiński, *Komentarz do kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r.*, Warszawa 2022, s. 14.

⁸ Zob. wyrok SN z 13 września 2017 r., sygn. akt IV KK 55/17 i uchwałę SN z 30 września 2003 r., sygn. akt I KZP 25/03.

⁹ Por. także A. Światłowski, *Jedna czy wiele procedur karnych*, Sopot 2008, s. 195.

Postępowanie mandatowe jest więc postępowaniem pozasądowym zastępczym w stosunku do postępowania jurysdykcyjnego. Przyjęcie odmiennego poglądu skutkowałoby uznaniem, że to nie sprawujący wymiar sprawiedliwości niezawisły sąd (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP) decyduje o zakresie odpowiedzialności za wykroczenie, a czyni to inny organ, który jest ustawowo uprawniony do nakładania mandatów karnych¹⁰. Skoro postępowanie mandatowe nie jest postępowaniem sądowym, to tym samym nie może prowadzić do innych, tzw. pozamandatowych, konsekwencji prawnych. Do postępowania tego nie odnoszą się zatem np. przepisy dotyczące nadzwyczajnych środków zaskarżenia¹¹. Podstawę recydywy szczególnej wielokrotnej, przewidzianej w art. 38 k.w., umożliwiającej nadzwyczajne obostrzenie kary przez wymierzenie kary aresztu za wykroczenie, które nie jest zagrożone taką karą, również może stanowić wyłącznie prawomocny wyrok sądu, a nie mandat karny. Zakończenie postępowania na drodze ukarania mandatem, co trzeba zdecydowanie podkreślić, nie jest więc tożsame z prawomocnym zakończeniem postępowania sądowego.

Powyższe argumenty jasno przemawiają za tym, że przyjęcie mandatu karnego nie jest tożsame z prawomocnym orzeczeniem i nie wywołuje powagi rzeczy osądzonej, choć jest rozstrzygnięciem dokonany na drodze procedury wykroczeniowej i oznacza ukaranie sprawcy. Pojawia się tu notabene jeszcze jeden aspekt. Co prawda jest on natury pragmatycznej, jednak dla właściwego zobrazowania analizowanego zagadnienia należy go przedstawić. Ustalenie przez sąd tego rodzaju karalności (mandatowej) napotyka w praktyce na istotne trudności. Zakończenie postępowań na drodze postępowania mandatowego nadal nie jest bowiem w pełni ewidencjonowane. Podaną na wstępie nowelizacją wprowadzony został co prawda specjalny rejestr dla niektórych wykroczeń przeciw mieniu, lecz nie ma on charakteru zupełnego. Jak wskazali projektodawcy:

Rozwiązania w tym zakresie bazują na rozwiązaniach funkcjonujących w ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego prowadzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2017 r., poz. 1260 z późn. zm.) oraz niektórych rozwiązaniach funkcjonujących w Krajowym Rejestrze Karnym. (...) Z uwagi na ustawowe zadania Policji oraz przydatność informacji i danych gromadzonych w rejestrze wykroczeń do ich realizacji, w przepisach art. 20f ust. 13 ustawy o Policji określono prawo do przetwarzania tych informacji w celu realizacji innych zadań ustawowych Policji niż wykrywanie i ściganie sprawców wykroczeń oraz przestępstw, o ile jest to niezbędne dla realizacji tych zadań. Dotyczy to zwłaszcza zadań w zakresie zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zasady weryfikacji i usuwania informacji z rejestru wykroczeń uregulowano w art. 20f ust. 14 i 15 ustawy o Policji. Przepis art. 20f

¹⁰ Wyrok SN z 13 września 2017 r., sygn. akt IV KK 55/17; wyrok SN z 9 maja 2024 r., sygn. akt IV KK 29/24.

¹¹ Uchwała SN z 30 września 2003 r., sygn. akt I KZP 25/03.

ust. 14 wskazuje zasadę weryfikacji danych osobowych po zakończeniu sprawy, w ramach której informacje te zostały wprowadzone do rejestru, oraz nie rzadziej niż co trzy lata od wprowadzenia informacji do zbioru. Jeżeli w wyniku weryfikacji organ stwierdzi zbędność gromadzonych danych, usunie dane z rejestru. Przesłanki obligujące organ do usunięcia danych osobowych określa art. 20f ust. 15. Dane osobowe będą usuwane z urzędu po upływie 3 lat od dnia dokonania rejestracji wykroczenia w zbiorze danych rejestru. Możliwe będzie pozostawienie danych w rejestrze, gdy przed upływem terminu do rejestru zostanie wprowadzony kolejny czyn tej osoby o wykroczenie przeciwko mieniu. Powyższy przepis umożliwi kompletność gromadzenia danych w zakresie czynów określonego sprawcy, bez konieczności ponownego wprowadzania wymaganych danych osobowych. Ponadto dane powinny być usunięte z rejestru wykroczeń przed upływem wskazanego w ust. 1 terminu w razie uniewinnienia, odmowy wszczęcia lub umorzenia postępowania prawomocnym orzeczeniem sądu lub śmierci osoby, której dane dotyczą, oraz w przypadku stwierdzenia przez uprawniony organ braku podstaw do pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności za wykroczenie, jeżeli nie zachodzi przesłanka do dalszego przetwarzania tych danych osobowych dotyczących osoby w związku z innym czynem wprowadzonym do rejestru. (...) W kolejnym ust. 18 art. 20f ustawy o Policji określono uprawnienie dla organów Policji lub osób przez nie upoważnionych do występowania do organów uprawnionych do prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia, prowadzących postępowania w sprawach o wykroczenia, lub do innych organów lub podmiotów, które mogą posiadać lub przetwarzają informacje, o których mowa w ust. 2 i 3, z wnioskiem o przekazanie do rejestru wykroczeń posiadanych lub przetwarzanych przez nie informacji w zakresie określonym w tych przepisach. Przepis ten będzie stanowił podstawę dla tych organów i podmiotów do przekazywania do rejestru stosownych danych. Celem wskazanego uprawnienia jest zapewnienie gromadzenia i przetwarzania informacji, o których mowa w ust. 2 i 3 art. 20f ustawy o Policji, w rejestrze wykroczeń, zwłaszcza zapewnienie ich aktualności, prawidłowości oraz zupełności, a także zwiększenie przez to skuteczności realizacji zadań w zakresie wykrywania i ścigania wykroczeń oraz ich sprawców¹².

Z kolei art. 20f ust. 1 ustawy o Policji (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 145) stanowi, że Policja może pobierać, uzyskiwać, gromadzić, przetwarzać i wykorzystywać w celu wykrywania i ścigania sprawców wykroczeń oraz przestępstw informacje, w tym dane osobowe, o sprawcach wykroczeń przeciwko mieniu określonych w art. 119 § 1, art. 120 § 1, art. 122 § 1 i 2 oraz art. 124 § 1 k.w., o osobach podejrzanych o ich popełnienie oraz obwinionych i ukaranych za te wykroczenia, także bez ich wiedzy i zgody. Uwzględniając więc faktyczne ramy rejestru oraz zamysł projektodawców, należy uznać, że rejestr ma charakter niepełny. Niejednokrotnie zatem *in praxi* może okazać się niemożliwe wszechstronne ustalenie wykroczeniowej karalności danego sprawcy w sytuacji, zwłaszcza gdy przyjął mandat od innych organów, niż Policja lub za wykro-

¹² Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw, Sejm VIII kadencji, druk nr 2557, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2557> (data dostępu: 7.10.2024).

czenie przeciw mieniu spoza katalogu, względnie za inne niż *stricte* przeciwko mieniu, choć niezbędne dla dokonania analizy w kontekście istnienia warunków z art. 12 § 2 k.k.

Wskazane okoliczności wiodą do tezy, że zakończenie postępowania w sprawie o wykroczenie w trybie postępowania mandatowego w pełni umożliwia wykorzystanie przez sąd instytucji określonej w art. 12 § 2 k.k. W kontekście egzystującej w doktrynie koncepcji o niedopuszczalności wykorzystania rzeczowej instytucji pojawia się jednak automatycznie pytanie, czy można w tym przymacie różnicować sprawców, w zależności od ścieżki, w której zakończyło się postępowanie w sprawie o wykroczenie. Dla przykładu, jeśli sprawca z tytułu wielokrotnego dokonywania w perfumerii kradzieży sklepowych został za każdym razem ukarany mandatem karnym, to możliwe staje się uznanie jego wielokrotnych zachowań za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa, oczywiście przy spełnieniu pozostałych niezbędnych przesłanek. Nie ma tu bowiem prawomocnego orzeczenia sądu, a tym samym także stanu powagi rzeczy osądzonej. W sytuacji gdy jego czyny zakończyły się natomiast w określonych treścią art. 2 § 1 k.p.s.w. trybach (zwyczajnym, przyspieszonym, nakazowym), możliwość ta stanie się natomiast wyłączona, albowiem w sprawie orzekł sąd. Dobrowolne przyjęcie mandatu jest tym samym „przepustką” do uznania wielu zachowań wykroczeniowych za czyn wyczerpujący znamiona przestępstwa. Taki stan jawi się jako konsekwencja przyjęcia koncepcji o niekonstytucyjności rozwiązania określonego w art. 12 § 2 k.k. w oparciu o dystynkcję w postaci powagi rzeczy osądzonej. Wydaje się jednak, że tego rodzaju różnicowanie sprawców nie powinno mieć miejsca, gdyż staje się niemożliwie do uzasadnienia z punktu widzenia zasady równości wobec prawa.

Karalność wielości wykroczeń – art. 10a k.w.

Niejako równoległe do wdrożenia przepisu art. 12 § 2 k.k. wprowadzono w k.w. instytucję zbiegu wykroczeń przepołowionych, z których za pierwsze wymierzono już karę, a kolejne nie zostało jeszcze osądzone, lecz łącznie z wcześniejszym uzasadnia kwalifikację jako przestępstwo ciągle (art. 10a k.w.). Przepis art. 10a § 1 k.w. dotyczy mechanizmu wykonania zbiegających się kar za przestępstwo i wykroczenie, lecz nie stanowi przeszkody do orzekania, jeśli czyny stanowiące wykroczenia spełniają warunek z art. 12 § 2 k.k. W części odsyłającej do zasad zaliczania kar orzeczonych za wykroczenie na karę orzeczoną za przestępstwo winien posiadać zakres zastosowania tożsamy z tym, który przewidziano w treści zd. 1 art. 10a § 1 k.w. Musi pozwalać na wykonanie tylko jednej kary – surowszej. Odpowiednie stosowanie art. 10 § 2 k.w. na podstawie odesłania z art. 10a § 1 k.w. sprowadza się więc do tego,

by zachować zasadę wyrażoną w art. 10a § 1 *in principio* k.w. W przypadku kar grzywnien orzeczonych w postępowaniu mandatowym za wykroczenia, przy zastosowaniu instytucji z art. 12 § 2 k.k., nieodzowne jest więc uwzględnienie wykonania poszczególnych kar grzywny i w konsekwencji stosowne zredukowanie dolegliwości kary surowszej podlegającej wykonaniu jako konsekwencja zastosowania art. 12 § 2 k.k.¹³ Projektodawcy, proponując wprowadzenie tego uregulowania, wskazali:

W art. 1 pkt 1 projektowanej ustawy projektodawca w związku z potrzebą całościowego unormowania kwestii kwalifikacji związanych z czynami przepołowionymi uznał za celowe sprecyzowanie sposobu zaliczania kar wymierzonych za wykroczenia wyczerpujące jednocześnie znamiona przestępstwa ciągłego (art. 12 k.k.) ze względu na łączną wartość mienia, przy wykorzystaniu instytucji zbiegu wykroczenia z przestępstwem. W świetle proponowanego art. 10 § 1a k.w. jeżeli dwa lub więcej czynów popełnionych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry pożądanego zamiaru wyczerpują znamiona tego samego wykroczenia, a ze względu na łączną wartość mienia wyczerpują znamiona przestępstwa, przy stosowaniu zaliczenia zgodnie z art. 10 § 1, za karę orzeczoną za wykroczenie uznaje się sumę kar wymierzonych za te czyny. Zbieg idealny przestępstwa i wykroczenia reguluje art. 10 § 1 k.w., który pozwala orzec karę zarówno za wykroczenie, jak i za przestępstwo oraz w takim przypadku zaliczyć karę łagodniejszą na poczet kary surowszej. Prawomocne zaś ukaranie za wykroczenie zarówno mandatem karnym, jak i wyrokiem nie stanowi przeszkody dla prowadzenia postępowania karnego. Wskazuje się w orzecznictwie, że skoro art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. zakazuje jedynie prowadzenia postępowania karnego, jeżeli o ten sam czyn tej samej osoby zostało uprzednio prawomocnie zakończone „postępowanie karne”, a takowym nie jest postępowanie w sprawach o wykroczenia, to wcześniejsze zakończenie takiego niekarnego postępowania o ten sam czyn przy idealnym zbiegu przestępstwa z wykroczeniem nie stanowi przesłanki rzeczy osądzonej (zob. postanowienie SN z dnia 29 stycznia 2004 r., I KZP 40/03, OSNKW 2004, nr 2, poz. 22). Przyjmując, iż w przypadku postępowania karnego zakończonego wyrokiem skazującym za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. popełnione w zw. z art. 12 § 1 k.k., w sytuacji gdy uprzednio jedno lub więcej zachowań składających się na przestępstwo ciągle zostało uznane za wykroczenie i orzeczono za nie kary, aktualnie ustawa w art. 10 § 1 k.w. nie precyzuje, czy należy brać pod uwagę przy porównaniu orzeczonych za przestępstwo i wykroczenia składające się na przestępstwo ciągle karę (lub inny środek) orzeczoną za jedno wykroczenie (najsurowszą), czy też sumę tych kar, które podlegają oddzielnemu wykonaniu (prawo wykroczeń nie przewiduje kary łącznej). Przedstawiona propozycja wprost wskazuje, jak należy postępować w opisanej sytuacji, i przesądza rozwiązanie ewentualnych trudności wykładniczych, które mogą wystąpić przy stosowaniu instytucji z art. 12 k.k. do oceny prawnej kilku zachowań, które z osobna wyczerpują znamiona wykroczenia. Możliwe jest bowiem ich osądzenie jako odrębnych czynów (wykroczeń), gdyż przeprowadzenie postępowania w sprawie o wykroczenie i wydanie rozstrzygnięcia nie stanowi przeszkody procesowej do prowadzenia postępowania karnego (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.). Koniecz-

¹³ Wyrok SN z 13 czerwca 2024 r., sygn. akt IV KK 181/24, „Prokuratura i Prawo” 2024, Nr 9, poz. 1.

na jest zarówno w kontekście zasady równości, jak i celów, które ma realizować prawo karne, interwencja legislacyjna pozwalająca na dokonanie prawidłowej oceny charakteru i stopnia szkodliwości czynu, niezależnie od układu procesowego, i polegająca na stworzeniu osobnej podstawy zaliczenia uprzedniego ukarania za wykroczenie na poczet skazania za przestępstwo w ramach czynu ciągłego¹⁴.

Przepis ten spotkał się z poważną krytyką doktrynalną. Zasadniczy zarzut, jaki został podniesiony, dotyczy jego sprzeczności z art. 2, art. 42 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 4 ust. 1 protokołu nr 7 do Europejskiej konwencji praw człowieka oraz art. 50 Karty praw podstawowych UE¹⁵. Wskazuje się również, iż jest normą pustą¹⁶. Przemawia za tym względ na zasadę *ne bis in idem*. W przypadku poniesienia wcześniejszej odpowiedzialności za wykroczenia wchodzące w skład czynu ciągłego postępowanie o czyn ten ciągły nie będzie bowiem możliwe. Zarzuty te, jak się wydaje, stanowią w pewnej mierze wypadkową określonego zapatrywania na charakter zbiegu wykroczeń (tj. czy ma on charakter realny czy pomijalny) oraz na sam charakter postępowania w sprawach o wykroczenia. Od strony zakresowej przepis w praktycznym stosowaniu rzeczywiście może nie znajdować pełnego wykorzystania. Nie daje to jednak jeszcze asumptu do kategoriycznego twierdzenia, że art. 10a k.w. jest przepisem pustym. Stanie się pusty wyłącznie w obliczu uprzedniej odpowiedzialności za wszystkie wykroczenia wchodzące w skład czynu ciągłego, dodatkowo poniesionej na drodze postępowania sądowego, a więc zakończonej wyrokiem, którym sprawcę ukarano i to tylko w sytuacji, gdy sąd przyjmie, iż działa tu zakaz *ne bis in idem*. Już sama ta okoliczność przemawia za pewną wadliwością przepisu. W przypadku przyjęcia mandatu i zakończenia postępowania wykroczeniowego na tej drodze (a są to zdarzenia nader częste w praktyce) nie występuje jednak problem stanu rzeczy osądzonej i wówczas możliwe jest orzekanie przez sąd o czynie ciągłym w warunkach wskazanych w art. 12 § 2 k.w. W tych sytuacjach przepis będzie zatem znajdować pełne zastosowanie¹⁷, nawet przy przyjęciu jego restrykcyjnej wykładni w kontekście zakazu *ne bis in idem*. Nie jest też tak, jak twierdzi się w literaturze przedmiotu, że w praktyce wręcz nie może pojawić się sytuacja, w której przepis ten mógłby znaleźć zastosowanie¹⁸. Na poparcie powyższego przywołuje się twierdzenie, iż „w przypadku gdy czyn ciągły w rozumieniu art. 12 § 1 KK składa się z kilku wykroczeń, mamy do czynienia z prawną jednością czynu, wyini-

¹⁴ Rządowy projekt ustawy...

¹⁵ P. Kardas, *Problem reakcji na tzw. czyny przepełnione w świetle ciągłości popełnienia przestępstwa, konstrukcji idealnego zbiegu czynów karalnych oraz zasady ne bis in idem*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 3, s. 42–43.

¹⁶ M. Kulik, *Komentarz do art. 10a...*

¹⁷ Zob. np. wyrok SN z 13 czerwca 2024 r., sygn. akt IV KK 181/24, „Prokuratura i Prawo” 2024, Nr 9, poz. 1.

¹⁸ M. Kulik, *Komentarz do art. 10a...*

kającą z art. 12 § 1 KK, co powoduje, że w gruncie rzeczy jest to przypadek pomijalnego zbiegu przepisów rozstrzygany na zasadzie konsumpcji¹⁹. Stanowisko to byłoby zasadne o tyle, gdyby konstrukcja przewidziana w art. 10a k.w. faktycznie odnosiła się do czynu ciągłego z art. 12 § 1 k.k. Odnosi się zaś do instytucji odmiennej, bo do specyficznego ciągu wykroczeń z art. 12 § 2 k.k.²⁰ Co więcej, przepis może, a nawet powinien, znajdować zastosowanie także i wówczas, gdy sąd po prostu nie podzielił zastrzeżeń wysuwanych w doktrynie (za czym wszakże przemawiają określone argumenty) i realnie doszło do wydania prawomocnego wyroku skazującego w warunkach art. 12 § 2 k.k., a jednocześnie nie doszło do wyrugowania takiego wyroku z obrotu prawnego na drodze nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Każdy wyrok podlega przecież wykonaniu, a przepis art. 10a k.w. ma wyraźne zabarwienie wykonawcze, gdyż reguluje aspekt wykonania kary oraz środka karnego. Na dodatek jest ze wszech miar korzystny dla ukaranego (skazanego), gdyż redukuje liczbę sankcji podlegających wykonaniu. Trudno zatem odmówić zastosowania przepisu i w tym wypadku.

Odnośnie do niekonstytucyjności art. 10a k.w. należy odnotować, że zapartywanie w tym względzie jest w dużej mierze uzależnione od braku akceptacji poglądu, iż postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest równoznaczne z postępowaniem karnym. Innymi słowy staje się zależne od tego, czy przyjmuje się formalną czy też materialną definicję zasady *ne bis in idem*. Do tej pory Trybunał Konstytucyjny nie miał okazji wypowiedzieć się na temat zgodności art. 10a k.w. z wzorcem konstytucyjnym. Wypowiedział się natomiast w kwestii art. 10 k.w. i nie wyrugował tego przepisu z systemu prawa²¹. Uznał, że art. 10 § 1 k.w., regulujący idealny zbieg przestępstwa z wykroczeniem, jest zgodny z art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a także z art. 4 ust. 1 protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego 22 listopada 1984 r. w Strasburgu²² oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych, otwartego do podpisu w Nowym Jorku 19 grudnia 1966 r.²³ Jest to o tyle istotne, że do egzystującej tam normy odwołuje się art. 10a § 1 k.w., który nakazuje odpowiednie stosowanie w części art. 10 § 1 oraz art. 10 § 2–4 k.w.

Warto też zwrócić uwagę, że ustawodawca na gruncie analizowanego zbiegu wykroczeń i ujęcia ich w ramy czynu ciągłego przyjął koncepcję, że ukaranie za wykroczenie mandatem karnym lub wyrokiem sądu nie stanowi przeszkody dla prowadzenia postępowania karnego. Stał się bowiem na stanowisku,

¹⁹ Ibidem.

²⁰ J. Kluza, *Zasada ne bis in idem a art. 10a Kodeksu wykroczeń. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z 18.05.2017 r., IV KK 447/16, 2022*, Legalis.

²¹ Wyrok TK z 1 grudnia 2016 r., sygn. akt K 45/14.

²² Dz.U. z 2003 r., Nr 42, poz. 364.

²³ Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167.

że postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest tożsame z postępowaniem karnym, zaś uprzednie zakończenie postępowania wykroczeniowego o ten sam czyn przy zbiegu nie skutkuje powagą rzeczy osądzonej. Stanowisko to można oprzeć na trzech zasadniczych argumentach. Po pierwsze, na taki ogląd wskazuje uzasadnienie rządowego projektu k.p.s.w. Zaakcentowano tam, że postępowanie w sprawach o wykroczenia nie jest postępowaniem karnym, a stanowi odrębne postępowanie dotyczące orzekania w sprawach innych niż przestępstwa, aczkolwiek na zasadach zbliżonych do procesu karnego. Niewątpliwie postępowanie w sprawach o wykroczenia ma charakter autonomiczny, co bezpośrednio wynika z art. 1 § 1 k.p.s.w. Po drugie, za autonomicznością przemawiają również normy postępowania karnego. Z treści art. 439a k.p.k. wynika, że orzeczenia w sprawie o wykroczenie nie uchyla się z powodu, iż sąd orzekł w postępowaniu karnym zamiast w postępowaniu w sprawach o wykroczenia. Mamy tu więc bezdyskusyjnie ustawowo wprowadzoną dystynkcję między tymi procedurami, co implikuje osąd, że ustawodawca uznaje je za rodzajowo odrębne²⁴. Po trzecie, przemawiają za tym wyniki wykładni językowej, systemowej i funkcjonalnej. Postępowanie w ramach innej gałęzi prawa niż prawo karne materialne nie powinno być przecież określane mianem postępowania karnego. Można zatem przyjąć, że wcześniejsze zakończenie innego postępowania niż postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby nie wywołuje skutku w postaci stanu rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. Skoro tak, to od strony formalnej otwarta staje się furтка do przyjęcia koncepcji czynu ciągłego w konstrukcji przewidzianej treścią art. 12 § 2 k.k. i stosowania art. 10a k.w.

Brak ww. przeszkód do przyjęcia rzeczowej konstrukcji nie zamyka jeszcze innych wątpliwości, tych natury aksjologicznej. Jak trafnie zauważa Tadeusz Bojarski²⁵, wypada mieć tu na względzie także zasady *nulla contraventio sine lege* oraz *nullum crimen sine lege*. Pytaniem otwartym pozostaje kwestia, czy zachowanie stanowiące wykroczenie może zostać przekształcone już na etapie stosowania prawa (bądź wykonywania orzeczenia) przez sąd, nawet w sposób poniekąd sztuczny, bo *stricte* jurydyczny, w przestępstwo? Nie jest to wszakże bezpośrednia kompetencja sądu, nawet jeśli tego typu przypadki są częste w praktyce wymiaru sprawiedliwości. Warto zwrócić w tym miejscu uwagę, że ustawodawca użył na gruncie obu tytułowych przepisów dość specyficznych sformułowań. W treści art. 12 § 2 k.k. wskazuje, że odpowiedzialność ponoszona jest „jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa”. W treści art. 10a § 1 k.w. określił, iż chodzi o wykroczenie, które wespół z innym czynem stanowi przestępstwo przez wzgląd na łączną wartość mienia.

²⁴ K. Sychta, *Glosa do postanowienia SN z dnia 29 stycznia 2004r., IKZP 40/03*, „Przegląd Sądowy” 2006, nr 3, s. 118; J. Kluza, op. cit., s. 104 i nast.

²⁵ T. Bojarski, *Komentarz do art. 10a k.w.*, [w:] T. Bojarski, A. Michalska-Warias, P. Kozłowska, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, 2024, Lex.

To drugie sformułowanie jest bardziej stanowcze, niejako wprost statuujące przestępstwo. Stanem pożądanym winno być za każdym razem, aby penalizowane zachowania normatywnie zostały jednoznacznie zaszeregowane do określonej kategorii czynów zabronionych i nie migrowały pomiędzy nimi. Z drugiej strony wskazane rozwiązanie dotyczy jednak specyficznego wyjątku, w postaci tzw. czynów przepołowionych, które niejako z natury egzystują w dwóch kategoriach czynów zabronionych, tj. w wykroczeniach i w przestępstwach.

Podsumowanie

Wzajemna relacja poddanych analizie przepisów implikuje nadto porównanie do funkcjonującej w Kodeksie karnym skarbowym (dalej jako k.k.s.) instytucji idealnego zbiegu (art. 8 k.k.s.). Jej kształt normatywny jest bowiem zbliżony, aczkolwiek nie w pełni. Zaakcentować należy, że filozofia karania jest na gruncie prawa karnego skarbowego zupełnie odmienna. Pozostaje ona nastawiona nie tyle na represję, co na zapewnienie wymaganych wpływów z danin publicznych, które winny zasilić *sensu largo* budżet należności publicznoprawnych, a nie wpłynęły do niego wcale bądź wpłynęły w niepełnej wysokości, względnie wręcz zostały z niego w sposób bezprawny wyprowadzone. Represjonowanie sprawców ogranicza się tu głównie do obowiązku ponoszenia dolegliwości o charakterze materialnym lub majątkowym. Prawo karne karbowe dotyczy – wedle początkowych założeń ustawodawcy – przestępczości drobnej i średniej. Co więcej, mimo wielu lat funkcjonowania instytucji idealnego zbiegu nie budzi on wątpliwości od strony zgodności z wzorcem konstytucyjnym. Konstrukcja ta polega natomiast na tym, że jeśli ten sam czyn będący przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym wyczerpuje jednocześnie znamiona przestępstwa lub wykroczenia określonego w przepisach karnych innej ustawy, stosuje się każdy z tych przepisów. Dochodzi tu więc do podwójnego ukarania. Na tle idealnego zbiegu z art. 8 k.k.s. słusznie podnosi się, że stanowi on jedną z metod rozwiązania rzeczywistego zbiegu przepisów ustawy, gdzie jeden czyn w znaczeniu ontologicznym ulega podziałowi na dwa czyny w znaczeniu prawnym. Wydanie wyroku co do przestępstwa skarbowego w innej sprawie nie wpływa w żaden sposób na treść wyroku w sprawie o przestępstwo powszechne²⁶. Wykonaniu podlega jednak wyłącznie najsurowsza z kar, co nie stoi na przeszkodzie wykonaniu środków karnych lub innych środków orzeczonych na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów. Środki karne i środki zabezpieczające oraz dozór stosuje się, choćby orzeczono je tylko na podstawie jednego ze zbiegających się przepisów. W przy-

²⁶ Wyrok SA w Szczecinie z 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt II AKa 18/17, Legalis nr 1599087. Zob. także V. Konarska-Wrzošek, *Komentarz do art. 8 k.k.s.*, [w:] I. Zgoliński (red.), *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Warszawa 2021, s. 73 oraz powołane tam orzecznictwo.

padku orzeczenia za zbiegające się czyny zabronione zakazów tego samego rodzaju lub pozbawienia praw publicznych, sąd stosuje odpowiednio przepisy o karze łącznej. Jeżeli natomiast obok kary najsurowszej, która podlega wykonaniu, orzeczono także karę grzywny, również ta kara podlega łącznemu wykonaniu. W razie orzeczenia obok kary najsurowszej kilku kar grzywny łącznemu wykonaniu podlega tylko najsurowsza kara grzywny. Istotne jest przy tym, że k.k.s. zawiera w swej treści także rozwiązanie normujące sytuację w przypadku niejednoczesnych skazań (bądź ukarań) za zbiegające się czyny. Wedle art. 181 k.k.s., który uzupełnia powyższą regulację²⁷, w razie niejednoczesnego skazania (ukarania) na kary, środki karne lub inne środki, sąd, który ostatni wydał orzeczenie w pierwszej instancji, na wniosek skazanego rozstrzyga postanowieniem, która kara, jako najsurowsza, podlega wykonaniu. Wniosek o rozstrzygnięcie tej kwestii może złożyć również organ postępowania przygotowawczego. Na postanowienie służy zażalenie organowi postępowania przygotowawczego i skazanemu. W razie uprzedniego wykonania kary łagodniejszej lub środka karnego w całości lub w części zalicza się je na poczet kary najsurowszej podlegającej wykonaniu, uwzględniając różnice zachodzące między tymi karami lub środkami karnymi.

Mając to na uwadze wypada zaakcentować, że w polskim systemie prawa karnego podobna konstrukcja, jaką wdrażają przepisy art. 12 § 2 k.k. i art. 10a k.w., jest znana i od lat cieszy się ugruntowaną pozycją. Inną rzeczą jest, że w praktyce implikuje wiele problemów. Nie wdając się szerzej w ten aspekt, można poprzestać na twierdzeniu, że po części wynikają one również z niezrozumienia specyfiki prawa karnego skarbowego. Co więcej, instytucja przewidziana w art. 8 k.k.s. rozciąga się także na przestępstwa, a więc czyny o wyższym stopniu społecznej szkodliwości niżli wykroczenia. Dopuszcza też niejednoczesne prowadzenie postępowań karnych (powszechnego i skarbowego) o tożsame zachowanie prowadzące do wymierzenia dwóch kar. Tyle tylko, że w przypadku skarbowego zbiegu idealnego nie dochodzi do jurysdykcyjnej tranzycji czynów z kategorii wykroczeń do kategorii przestępstw, stąd podobieństwo tych instytucji nie jest pełne. Innymi słowy czyny pozostające w zbiegu idealnym na gruncie k.k.s. są od początku przestępstwami albo wykroczeniami. Nie aktualizuje się tu mechanizm przekształcania wykroczeń w przestępstwo przez sąd, co ma miejsce na gruncie zbiegu analizowanych w niniejszym artykule wykroczeń powszechnych. Krytyczny argument rangi aksjologicznej podniesiony w kontekście art. 10a k.w. nadal więc pozostaje aktualny przy uwzględnieniu, że chodzi jednak o tzw. czyny przepełnione.

Reasumując poczynione rozważania, wypada więc wskazać, że *de lege lata* instytucja z art. 12 § 2 k.k. ma charakter subsydiarny względem art. 12 § 1 k.k. Przepis ten tworzy postać rzeczywistego (realnego) zbiegu wykroczeń

²⁷ V. Konarska-Wrzosek, *Komentarz do art. 181 k.k.s.*, [w:] I. Zgoliński (red.), op. cit., s. 1042.

i *de facto* przynależy do prawa wykroczeń, aczkolwiek słuszne jest zapatrywanie, że egzystuje między przestępstwami i wykroczeniami²⁸. Ma z założenia służyć rozwiązywaniu problemów dotyczących tzw. typów przepołówionych i dotyczy szczególnego przypadku zbiegu wykroczeń, a zatem jest *lex specialis* w odniesieniu do art. 9 § 2 k.w. Znajduje natomiast zastosowanie do tych wypadków, które wykraczają poza zakres „tradycyjnego” unormowania czynu ciągłego, będącego instytucją prawa karnego materialnego. Zdecydowanie bardziej przystaje jednak do konstrukcji ciągu (w tym wypadku wykroczeń) niż do przestępstwa ciągłego. Zachowania objęte klamrą art. 12 § 2 k.k., samoistnie stanowiące przecież odrębne wykroczenia, wiodą do przyjęcia przez sąd odpowiedzialności karnej „jak za jedno przestępstwo”. Wskazana konstrukcja normatywna jest niewątpliwie wysoce ułomna. Nie jest to jednak dostateczne uzasadnienie dla jej pomijania. Za tym stanowiskiem przemawiają nadto względy aksjologiczne, gdyż wielokrotność kolizji z prawem jawi się jako zachowanie bardziej szkodliwe społecznie, nawet gdy dotyczy wykroczeń. Projektodawca zbyt pobieżnie przemyślał wdrożenie tego typu rozwiązania do porządku prawnego i stąd wynikają doktrynalne problemy natury interpretacyjnej oraz praktyczne w jej stosowaniu (podobna uwaga aktualizuje się względem art. 10a k.w.). Pewnym antidotum powodującym niwelację tychże mankamentów mogłaby okazać się modyfikacja przepisu art. 12 § 2 k.k. z uwzględnieniem *expressis verbis*, iż czyny nim objęte nadal pozostają wykroczeniami, lecz pozostającymi w ciągu i zmiana kodeksowej lokalizacji tej konstrukcji poprzez przeniesienie jej w obręb art. 91 k.k. Jako zasadne jawi się przy okazji doprecyzowanie kategorii „umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu”. Nie zmienia to natomiast faktu, że *de lege lata* wcześniejsze osądzenie czynu jako pojedynczego wykroczenia, względnie zakończenie postępowania wykroczeniowego poprzez przyjęcie przez sprawcę mandatu nie są przeszkodami skazania w warunkach z art. 12 § 2 k.k.²⁹, za czym przemawiają wyraźne racje aksjologiczne.

Przepis art. 10a k.w. przewiduje natomiast określone modyfikacje w zakresie wykonania kar i środków karnych, oparte na prawnokarnej redukcji. Racjonalizuje w pewien sposób odpowiedzialność sprawcy. Z wielu zachowań o statusie umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu pozwala wykreować jeden „kompleks”, który podlega łącznej ocenie przez sąd. Przepis ten jest zredagowany niefortunnie. Z wzajemnej relacji art. 10a § 1 k.w. i art. 12 § 2 k.k. wynika konieczność przypisania sprawcy odpowiedzialności karnej z tytułu przestępstwa również za pozostające w ciągu umyślne wykroczenia przeciwko mieniu, z jednoczesnym zaliczeniem kar lub środków karnych, wymierzonych za nie, o ile z innymi wykroczeniami, ze względu na łączną wartość mienia,

²⁸ M. Kulik, *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2022, Lex.

²⁹ J. Kluza, *op. cit.*

jeżeli wspólnie wyczerpują znamiona przestępstwa. Wywołuje to taki skutek, że faktycznie nie dochodzi do podwójnego czy też odrębnego ukarania, gdyż łagodniejsza kara (bądź środek karny) podlega zaliczeniu na poczet sankcji surowszej. Rozwiązanie to, w swym całokształcie, jest równocześnie wydatnie zbliżone do instytucji idealnego zbiegu funkcjonującego na gruncie prawa karnego skarbowego.

Wykaz literatury

- Bojarski T., *Komentarz do art. 10a k.w.*, [w:] T. Bojarski, A. Michalska-Warias, P. Kozłowska, *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, 2024, Lex.
- Gałązka M., *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] A. Grześkowiak, K. Wiak (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2024, Legalis.
- Giezek J., Kardas P., *Nowe uregulowania ciągłości popełnienia przestępstwa i wykroczenia (art. 12 § 2 kodeksu karnego i art. 10a kodeksu wykroczeń)*, „Palestra” 2019, nr 1–2.
- Grzesik M., *Czyn ciągły i inne mechanizmy redukcyjne w przypadku jednoczynowego zbiegu przestępstwa z wykroczeniem*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2019, z. 4.
- Kardas P., *Problem reakcji na tzw. czyny przepołowione w świetle ciągłości popełnienia przestępstwa, konstrukcji idealnego zbiegu czynów karalnych oraz zasady ne bis in idem*, „Prokuratura i Prawo” 2018, nr 3.
- Kluza J., *Zasada ne bis in idem a art. 10a Kodeksu wykroczeń. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z 18.05.2017 r., IV KK 447/16*, 2022, Legalis.
- Konarska-Wrzosek V., *Komentarz do art. 8 k.k.s.*, [w:] I. Zgoliński (red.), *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Konarska-Wrzosek V., *Komentarz do art. 181 k.k.s.*, [w:] I. Zgoliński (red.), *Kodeks karny skarbowy. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2021.
- Kulik M., *Komentarz do art. 10a k.w.*, [w:] P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, 2023, Legalis.
- Kulik M., *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] M. Mozgawa (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2022, Lex.
- Kulik M., *Zbieg przepisów ustawy i zbieg wykroczeń, kwestia ciągłości czynu*, [w:] P. Daniluk (red.), *Reforma prawa wykroczeń*, t. 1, C.H. Beck, Warszawa 2018.
- Lachowski J., *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] V. Konarska-Wrzosek (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2023, Lex.
- Lewiński J., *Komentarz do kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia z 2001 r.*, LexisNexis, Warszawa 2022.
- Pohl Ł., *Komentarz do art. 12 k.k.*, [w:] R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, 2023, Legalis.
- Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy Kodeks wykroczeń oraz niektórych innych ustaw, Sejm VIII kadencji, druk nr 2557, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2557>.
- Sychta K., *Glosa do postanowienia SN z dnia 29 stycznia 2004r., I KZP 40/03*, „Przeгляд Sądowy” 2006, nr 3.
- Światłowski A., *Jedna czy wiele procedur karnych*, Arche, Sopot 2008.

Summary

Continuous act and series of offences. The provisions of Art. 12 § 2 of the Criminal Code in conjunction with Art. 10a of the Code of Administrative Offences

Keywords: criminal law, concurrence of offences, continuing offence, sequence of offences, *ne bis in idem* principle.

The article constitutes an analysis of the confluence of offences which has been included in the framework of a continuous offence in Article 12 § 2 of the Penal Code and its relation to the mechanism of reduction of penal sanctions provided for in Article 10a of the Penal Code. Both legal solutions have been appropriately interpreted taking into account the prohibition of *ne bis in idem* and the similarity with the ideal concurrence functioning in the Fiscal Penal Code. The article concludes with the thesis that prior adjudication of an act as a single offence or termination of a misdemeanour proceeding by acceptance of a ticket by the offender do not constitute obstacles to conviction under the conditions of Article 12 § 2 of the Penal Code.